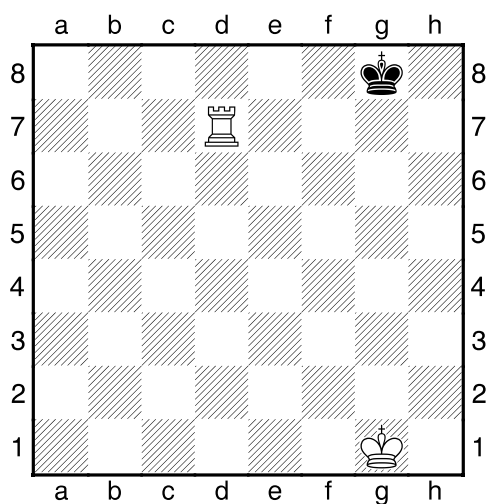

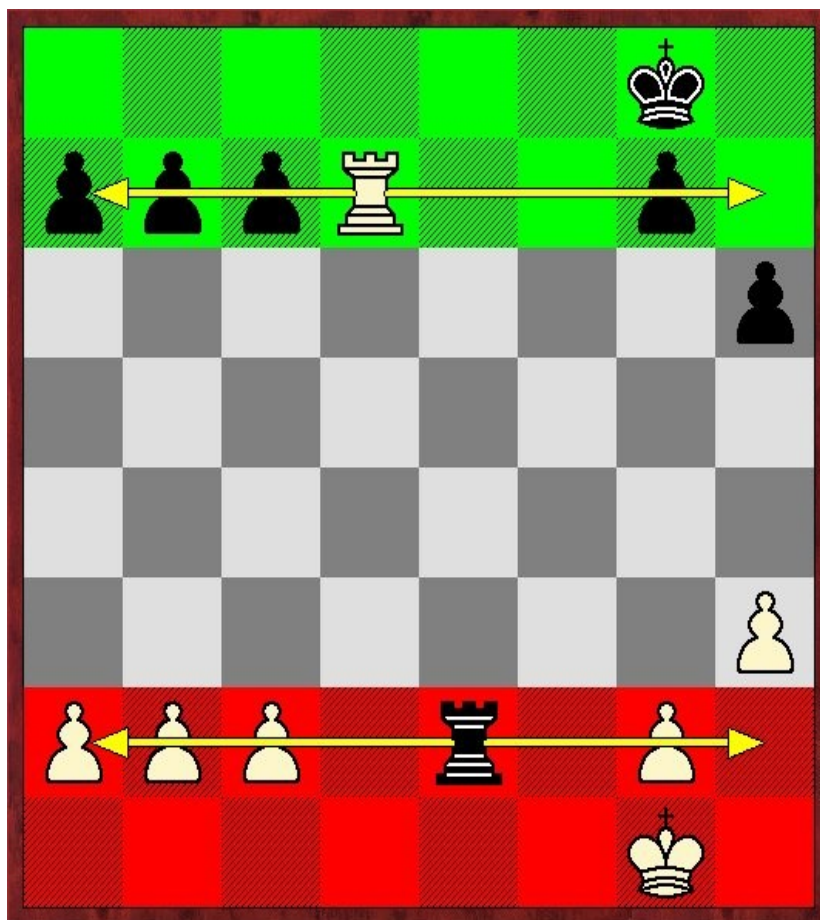
SEDMÁ A OSMÁ ŘADA

Seminární práce na školení trenérů III. třídy 2012

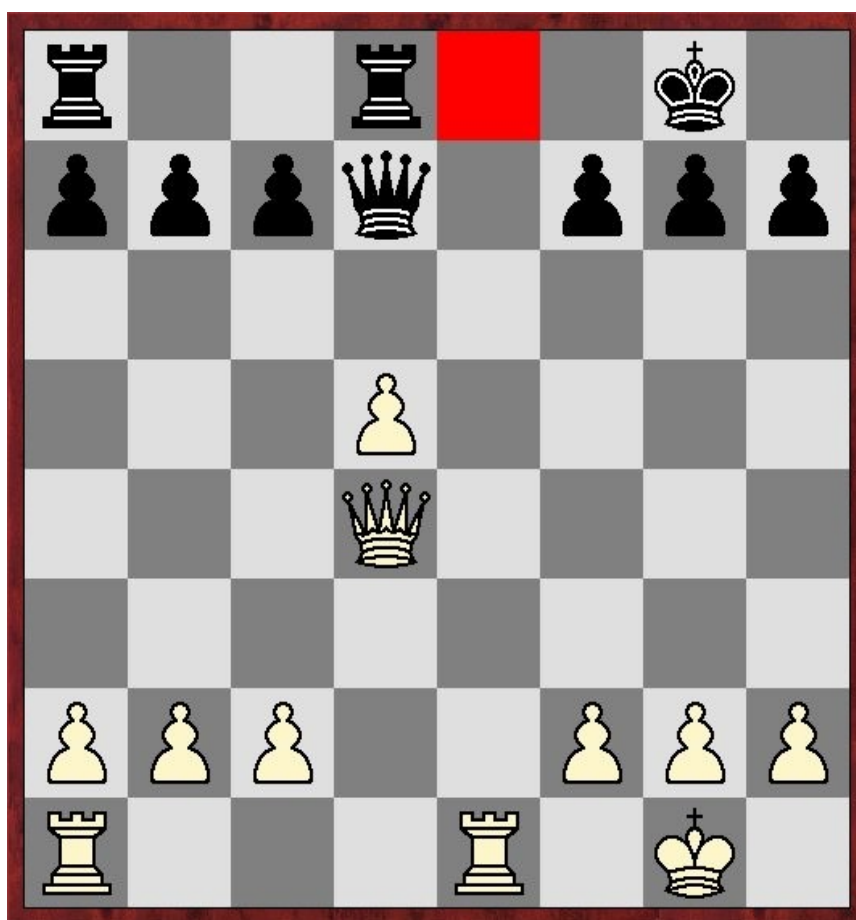
autor : Jan Malčánek

Význam sedmé a osmé řady (druhé a první řady)

Na počátku partie jsou sedmá a osmá řada klíčovými a nejsilnějšími řadami černého, stejně tak jako první a druhá řada pro bílého. Především v koncovkách při menším počtu figur se však tyto řady mohou stát slabými, pokud na ni vnikne nepřátelská figura. Nejsilnější jsou v tomto ohledu věže popřípadě dáma. Sedmá řada je startovní čarou pro pohyb černých pěšců (analogicky druhá řada pro pohyb bílých pěšců). To znamená, že opoždění pěšci v pěšcovém řetěze zůstávající na své startovní čáře nemohou být kryti svými kolegy, jediné svými figurami. Krytí vlastních pěšců není vůbec snadným úkolem. „Pokrývači“ před pěšci mohou být často snadno vyhnáni, vyměněni či odstraněni. Pokrytí ze zadu je samozřejmě nejbezpečnější avšak uvádí bránící figury do velice pasivních pozic. Ovládnutí sedmé (druhé) řady má řadu výhod a může být prostředkem k dosažení různých cílů. Pokud ji ovládneme, získáváme strategické poziční výhody: zaměstnáváme soupeřovy figury obrannou činností, omezujeme pohyblivost figur (např: odřezáváme krále), získáváme tlak na zranitelné body v soupeřově táboře ... Obsazení sedmé řady je obecně výhodné, důležitý je však i plán a další cíl, kterému obsazení pomáhá. Vybíráme objekt, konkrétní pole, na které později soustředíme tlak za účelem zisku poziční výhody, materiálu či matového útoku. Osmá řada (první řada) je startovní řadou pro figury. Nejčastěji se do hry nejdříve dostanou lehké figury či dáma, poté

se do hry dostávají věže na otevřené sloupce či sloupce, které se mohou potenciálně otevřít. Na tzv. osmičce se také převážnou část partie nachází král. Osmá řada se občas může stát taktickou slabinou v soupeřově táboře. To se může stát především pokud soupeř nemá v rošádovém postavení žádné tzv. „oslí ucho“. Tak se „lidově“ říká poli na sedmé řadě, které je přímo dostupné pro krále. Zde může uniknout v přídatě, že je napaden na své základní řadě. Při nedostatečném krytí osmé řady proto může dojít k přečíslení útočících figur. Vnik na poslední řadu tak může skončit i matem, který lze v partiích začátečníků často pozorovat. Zajímavé jsou kombinace s motivem odlákání, jeden příklad můžete shlédnout na pozici níže.

Černý zahrál

1. ... Dxd5

načež bílý využil nešťastného postavení

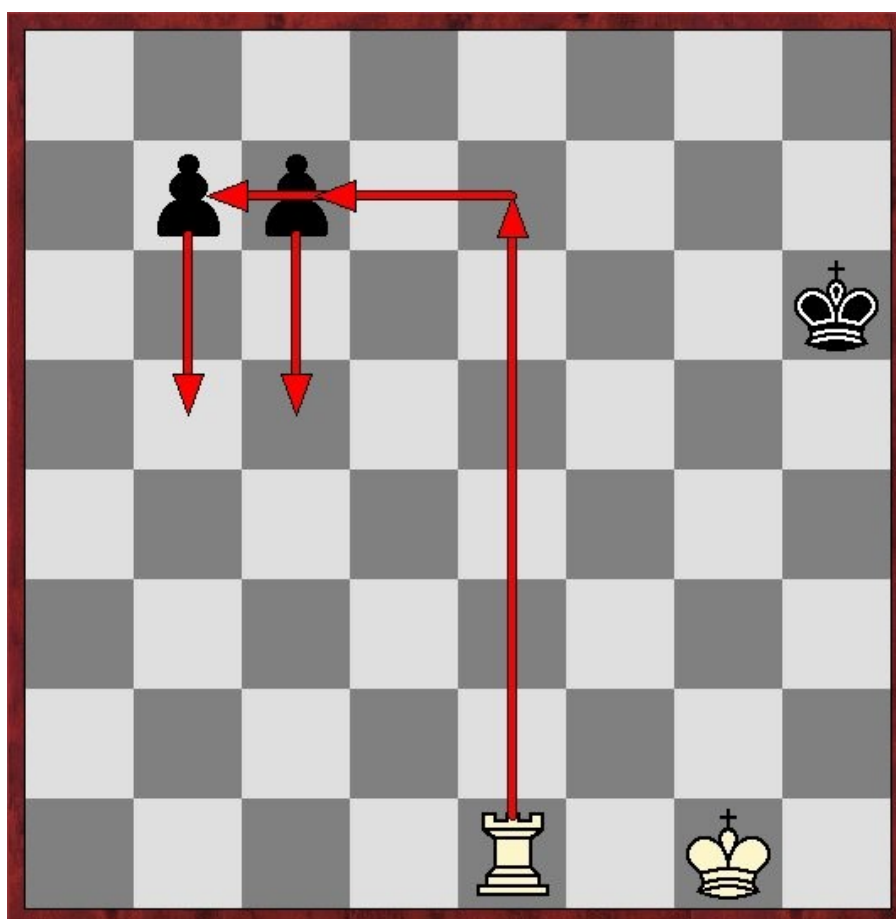
černých figur na osmé řadě k zisku materiálu

2. Ve8+! Vxe8 3. Dxd5 +-

Volný sloupec – základ úspěchu

Pokud hledáme aktivní hru pro svou věž, nalezneme ji nejčastěji na volném sloupci. Zde získává věž obrovský potenciál a možnosti. Klíčovou roli hraje především v koncovce. Je zajímavé si uvědomit, na jakých postech jakým směrem věž působí. Na základní řadě zakrytá za vlastními pěšci má působnost po řadě a to především defenzivní. Jakmile se dostane na volný sloupec, získává útočné možnosti, které se dovrší převodem na neaktivnější pozici, sedmou řadu. Zde působí do obou stran a nejčastěji napadá slabé pěšce či body v soupeřově táboře. Na útočnou působnost věže lze nejlépe aplikovat Nimcovičovu¹ stupnici síly útoku. Nejprve věž na volném sloupci může útočit přímo (čelně) na nepřátelské pěšce a figury. Po převodu na sedmou řadu poté ještě silněji – bočně a když se například pěšec vrhne vpřed, tak zde máme nejsilnější útok – z týlu. Z této úvahy lze například i snadno vyvodit jedno ze základních pravidel věžových koncovek – věž patří za soupeřova pěšce ...

1. Ve7 c5 2. Vxb7 c4 3. Vc7 c3 4. Vxc3

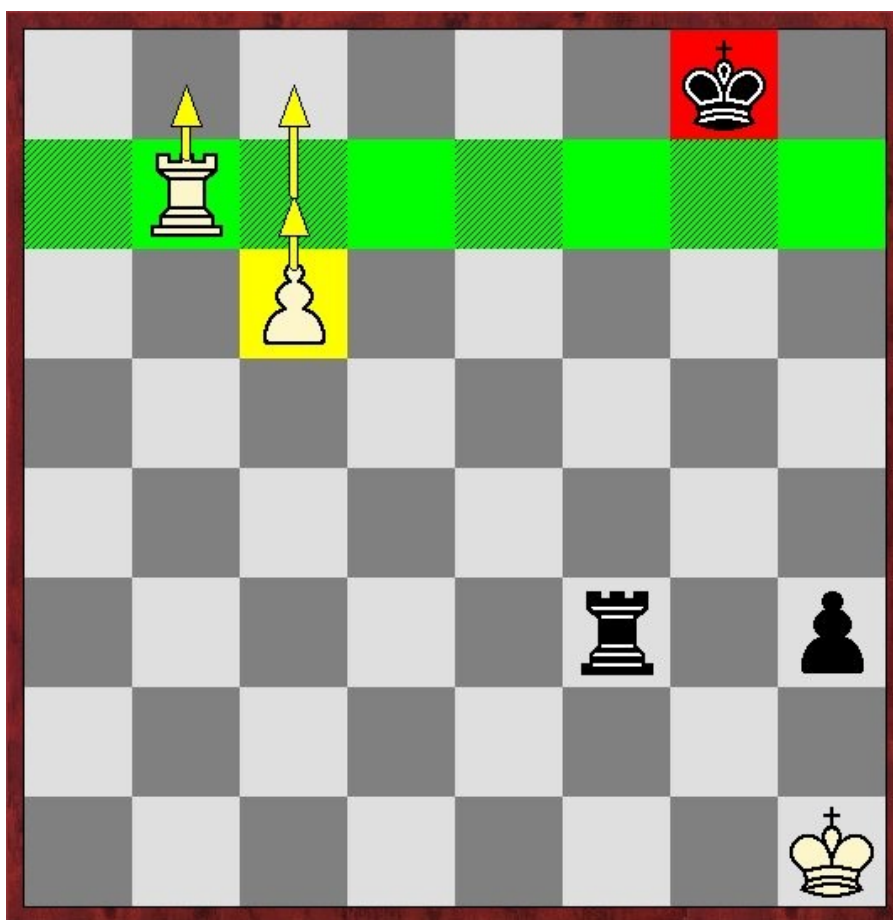

¹ Aron Nimzowitsch – Mein system (1925)

Věž(e) na sedmé řadě a její(ich) pomocníci

1. Věž a volný pěšec

Věž absolutně ovládá sedmou řadu, daleko postouplý volný pěšec a odřezaný král na osmé řadě, co více si může člověk přát.

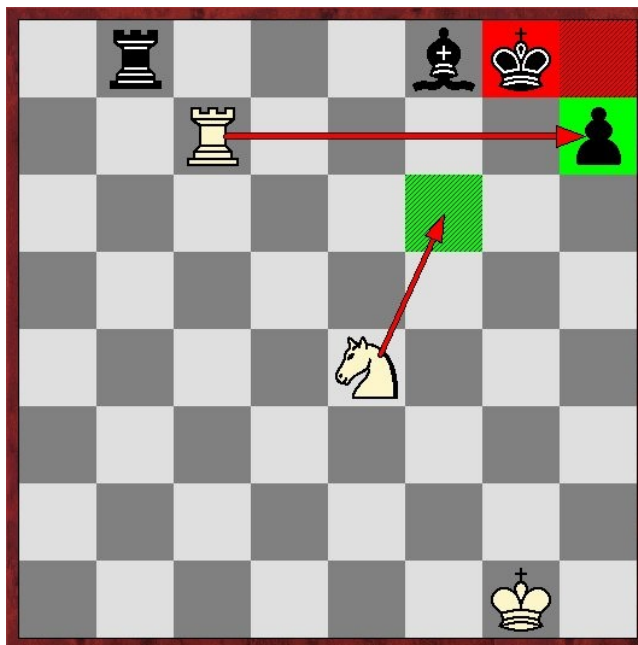
Bílý zvítězí postupem

1. c7 Vc3 2. Vb8+ Kg7 3. c8D Vxc8 4. Vxc8 +-

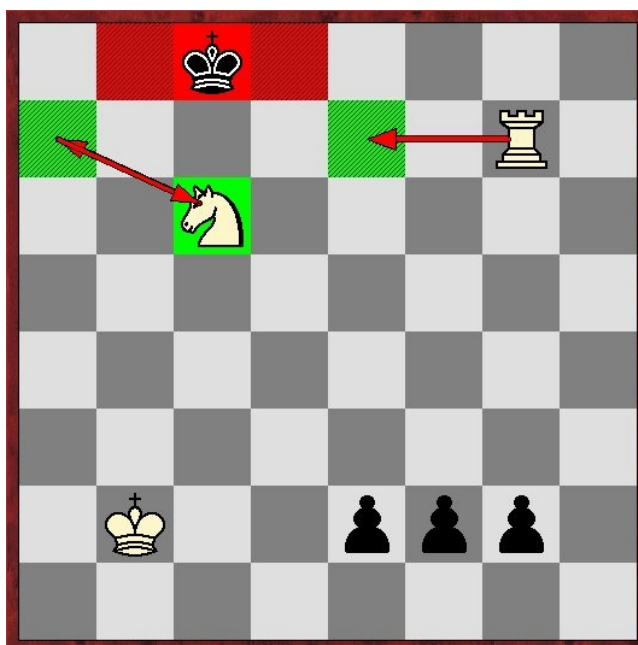

2. Věž a jezdec

Věž s jezdcem mohou být pěkné útočné duo vynucující mat, stejně tak obranná dvojice zajišťující věčný šach a záchranu remízy.

1. Jf6+ Kh8 2. Vxh7#

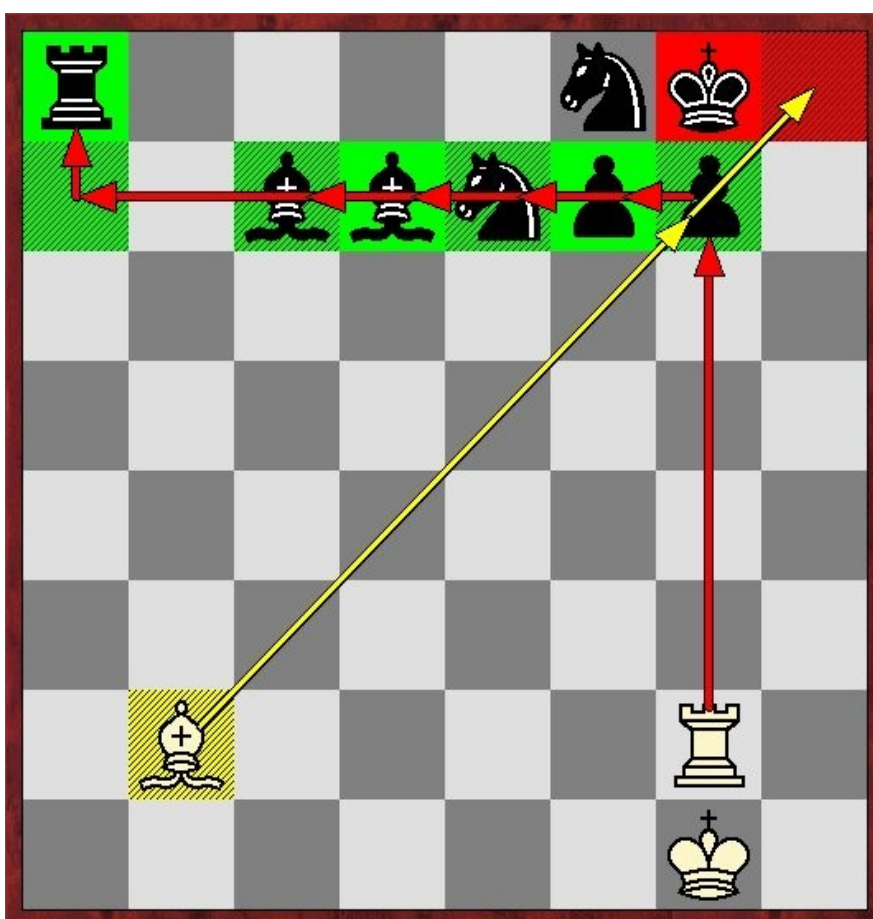
1. Ve7

vytváří kontakt mezi věží a jezdcem

1. ... e1D 2. Ja7+ Kb8 3. Jc6+ Kc8 = (Ka8? 4. Va7#)

3. Věž a střelec

Nejsilnější a nejničivější spolupráce věže a střelce lze dosáhnout nejčastěji na nejdelších diagonálách tudíž současným útokem věže po sedmé řadě na pole b7 či g7 a střelce na totéž pole před rošádovým postavením soupeřova krále. Při vhodném postavení soupeřových figur poté vzniká tzv. „mlýn“ viz. diagram níže.

1. Vxg7+ Kh8 2. Vxf7+

bílý využívá odtažného šachu a dobírá materiál

2. ... Kg8

Se5 nepomáhá

3. Vg7+

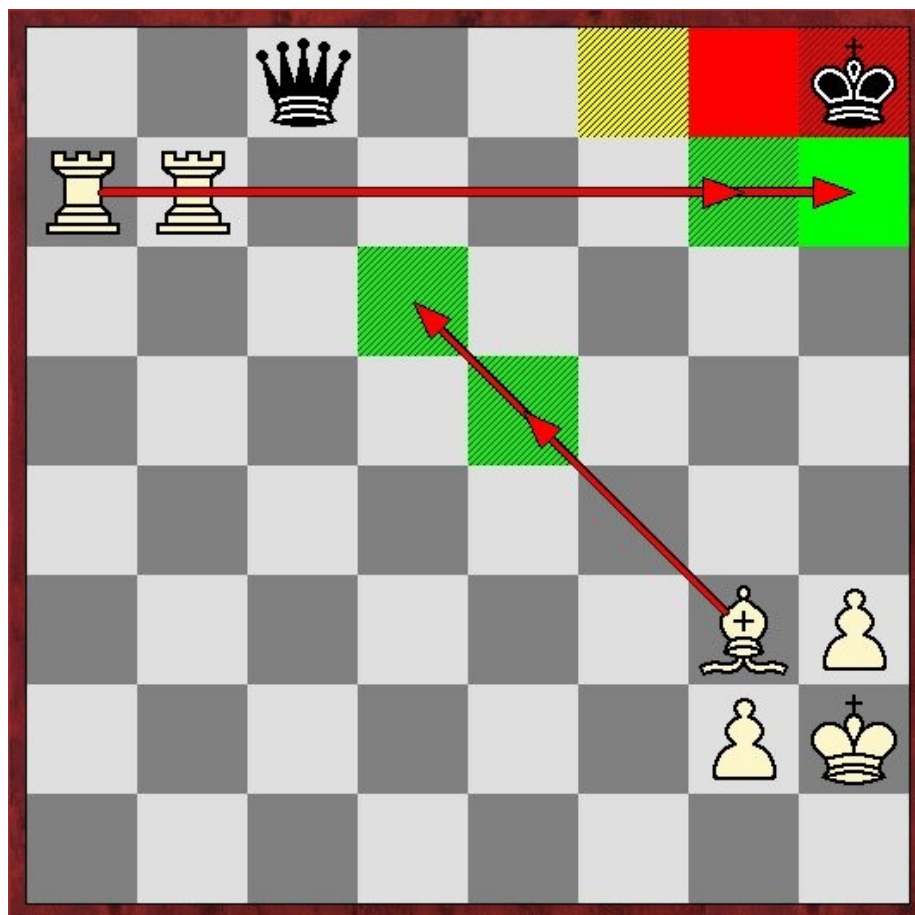
získává další tempo pro sběr ...

3. ... Kh8 4. Vxe7+ Kg8 5. Vg7+ Kh8 6. Vxd7+

bílý pokračuje a sbírá materiál na 7. řadě, nakonec dá odtažný šach věži na a7, dobere věž na a8 a zvítězí s věží navíc

4. Dvě věže

Dvě věže, zvláště pokud absolutně ovládají sedmou řadu jsou ničivým nástrojem a lze ho využít různými způsoby jak k materiálnímu zisku tak k matování.

Na diagramu výše lze rozebrat hned několik využití dvojice věží na sedmé řadě. Dvě věže mají tu schopnost, že mohou vypudit soupeřova krále z rohu šachovnice do centra až na sloupec „c“ nebo „f“, toho docílíme umístěním věží na h7 a g7 (a7 a b7)

1. Vh7+ Kg8 2. Vag7+ Kf8

Nyní jsme získali základní pozici pro tzv. „obchvat“ díky tomu, že jsme odehnali krále od krytí pole h8, kam může udeřit naše věž na h7. Nyní máme k dispozici různé manévry, můžeme:

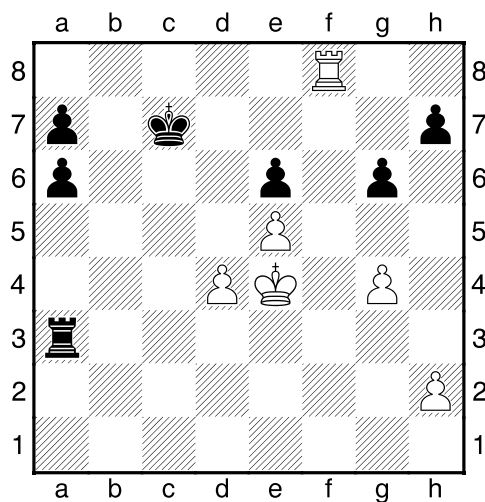
1. zahájit ihned obchvat, pokud se na osmé řadě vyskytuje nekrytá soupeřova dáma a získat ji za cenu věže na g7 **3. Vh8+ Kxg7 4. Vxc8 +-**
2. se pokusit o likvidaci kontaktu mezi králem na f8 a věží na g7, abychom mohli dokončit cílený obchvat s matem **3. Sd6+ Ke8 4. Vh8#**
3. pokrýt věž na g7 a dokončit obchvat s matem **3. Se5** a černý nezabrání matu
pozn.: lze také 1. Se5+ Kg8 2. Vg7+ Kf8 3. Sd6+ Ke8 4. Vg8#

Sedmá a osmá řada ve věžových koncovkách

Sultan Khan – Flohr (1932)

BNT

Bílý má pěšce méně, ale aktivní věž i krále, černý má navíc mnoho pěšcových slabin.

1. Vf7+ Kd8

1. ... Kc8 2. Ve7 +- (útok z týlu) bílý získá dvojici spojených volných pěšců

2. Vxh7 g5 3. Vg7 Vh3 4. Vxg5 Vxh2

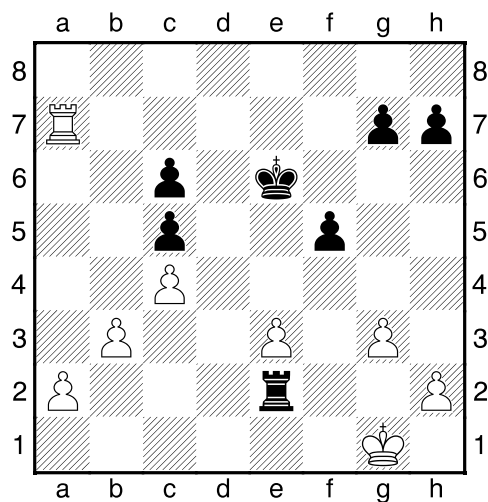
5. Vg8+ Kc7 6. Vg6!

6. ... Ve8 Vh6

6. ... a5 7. Vxe6 +-

Lilienthal – Smyslov (1941)

ČNT

Černý má pěšce méně a jeho pěšci jsou velice slabí, avšak má aktivní věž na d2 odřezávající bílého krále a také silného krále v centru, který se může zapojit do hry. Černý vymyslel zajímavý remízový obrazec!

1. ... g5! 2. Vxh7 Vxa2 3. Vh6+ Ke5

4. Vxc6 Ke4 5. Vxc5 f4!

zajišťuje bezpečné pole pro krále na f3

6. exf4 Kf3 7. h3 Va1+ remíza

Doporučené instruktivní partie

Aljechin – Yates (1922, Londýn)

Nimcovič – Capablanca (1927, New York)

Zdroje

Nimcovič, Aaron

Můj Systém (Mein System 1925), 1999, ISBN 80-900146-6-7

Ing. Hora, Vratislav

materiály Vratislava Hory – Volný sloupec a sedmá řada

Levenfish, Grigory; Smyslov, Vasily

Rook Endings, 1971, ISBN 0 7134 5809 7

Ing. Herejk, Petr

Základní šachový výcvik začátečníků, www.sscr.cz